

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ซึ่งสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการวิจัย ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
2. เพื่อศึกษาจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ปีการศึกษา 2562 รวมทั้งสิ้นจำนวน 3,967 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ออนไลน์. 2562)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 3,967 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 351 คน ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เพื่อความคลาดเคลื่อนไว้ร้อยละ 10 จึงได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 ตัวอย่าง และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้จังหวัดเป็นชั้นของการแบ่ง หลังจากนั้นคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาและครูแต่ละจังหวัดด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลากไม่ใส่กลับ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำนวน 60 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.77 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำนวน 50 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.74 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังสถานศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างสังกัดด้วยตัวเอง และกำหนดระยะเวลาในการส่งแบบสอบถามคืน
3. สถานศึกษาส่งแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์ ครบ 385 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ และบันทึกคะแนนแต่ละข้อในรูปแบบรหัส (Coding Form)
2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ด้วยวิธีการหาค่าร้อยละ (%)
3. วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาและจรรยาบรรณวิชาชีพของครู ด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาและจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง
2. จรรยาบรรณวิชาชีพของครูโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก
3. การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สามารถอภิปรายผลที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้งทุกด้าน เรียงลำดับรายด้านจากมากไปหาน้อย คือ หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ น่าจะเป็นเพราะว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารงานจัดการและการควบคุมดูแลสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม สร้างความเชื่อมั่น และศรัทธาให้กับผู้รับบริการ นอกจากนี้หลักธรรมาภิบาลยังสร้างสังคมที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ตั้งอยู่ในครรลองคลองธรรม และก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ ปธาน สุวรรณมงคล (2558 : 4) ที่กล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลว่าเป็นหลักการบริหารการปกครองที่มุ่งประโยชน์สูงสุดของประชาชน และประเทศชาติโดยยึดหลักเหตุผล และความเป็นธรรม หรืออีกมุมหนึ่งเป็นหลักการและแนวทางสำหรับการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการที่กำหนด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555 : 25 - 26) ที่กล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลว่าจะช่วยให้สังคมมีความเข้มแข็งในทุกด้าน ทั้งทางคุณค่าและจิตสำนึกทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม จริยธรรมและทางเศรษฐกิจ มีความโปร่งใส สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและมีความเจริญรุ่งเรืองต่อไปด้วยฐานอันมั่นคง และทำให้สามารถลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ส่งผลทำให้ช่วยลดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศ จากที่กล่าวถึงการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล

ของผู้บริหารสถานศึกษาในข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ คราค (Clarke. 2001 : 3519 - A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการกระจายอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในประเทศกาน่า พบว่า ในประเทศที่ด้อยพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ได้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น โดยประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ทำให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนาที่เป็นจริงเป็นจัง มีการปรับตัวในการปฏิบัติต่าง ๆ ของท้องถิ่น โดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้เหมาะสมกับท้องถิ่นจนถือเป็นกุญแจสำคัญ การใช้หลักธรรมาภิบาล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บลูเมล (Blumel. 2000 : 25) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความช่วยเหลือระหว่างประเทศความร่วมมือกันระหว่างนักสังคมสงเคราะห์และการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ (ประเทศเคนยา) งานวิจัยนี้ พบว่า หลักธรรมาภิบาลมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อความร่วมมือ และงานความช่วยเหลือระหว่างประเทศของนักสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ ส่วนปัจจัยอื่นที่ช่วยเสริมสร้างการทำงานร่วมกันระหว่างนักสังคมสงเคราะห์เหล่านี้ในประเทศเคนยา (Kenya) นั้นก็คือความสามารถของนักสังคมสงเคราะห์ในการเข้าถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และรวมไปถึงการปรับตัวเข้าหากันเพื่อที่จะสร้างความร่วมมือเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการสื่อสาร และการแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร ท้ายที่สุดนักสังคมสงเคราะห์จากความร่วมมือกันระหว่างประเทศที่มีจำนวนมากในประเทศเคนยา ยังก่อให้เกิดการสร้างสภาพสังคมใหม่ ๆ โดยการนำกิจกรรมและความมีส่วนร่วมต่าง ๆ เข้ามาเป็นปัจจัยในการเชื่อมต่อ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจ์ พรพลธรรม (2553 : 351 - 356) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมในบริหารสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่าการจัดการความโปร่งใสภายในองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผลสัมฤทธิ์ต่อเป้าหมายให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อจัดการความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ที่มีแนวปฏิบัติและทฤษฎีรับรองในปัจจัย 6 ประการ ดังนี้ 1) การวางแผนและการกำหนดเป้าหมายการบริหารงานให้ชัดเจน 2) การจัดระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดความคล่องตัวด้านข้อมูลข่าวสาร 3) การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ 4) การส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใส และกำหนดกฎหมายที่มีบทลงโทษรุนแรง 5) การจัดการด้านบริหารของผู้นำองค์กรที่มีความยุติธรรม โปร่งใส และเข้าถึงความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน และ 6) การมีระบบบริหารจัดการความโปร่งใสที่เป็นรูปธรรมและมีกลไก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีพัชรา สิทธิกำจร แก้วพิจิตร (2551 : 151 - 156) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้ธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ เรียงลำดับความสำคัญโดยพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อย ประกอบด้วย 1) หลักความรับผิดชอบ 2) หลักนิติธรรมและความเสมอภาค 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความคุ้มค่า 5) หลักความมั่นคง 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักคุณธรรม และ 8) หลักการใช้อำนาจหน้าที่ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นายอาคม มากมีทรัพย์ (2556 : 212 - 215) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง จริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 11 องค์ประกอบเรียงตามน้ำหนักองค์ประกอบที่ได้จากมากไปน้อย คือ 1) องค์ประกอบด้านความเมตตากรุณา 2) องค์ประกอบด้านกัลยาณมิตร 3) องค์ประกอบด้านธรรมาภิบาล 4) องค์ประกอบด้านความยุติธรรม 5) องค์ประกอบด้านความซื่อสัตย์ 6) องค์ประกอบด้านการบังคับตนเอง 7) องค์ประกอบด้านความมีเหตุผล 8) องค์ประกอบด้านการเป็นผู้นำ 9) องค์ประกอบด้านการปกครอง 10) องค์ประกอบด้านความมีวินัย และ 11) องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบ และจากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการยืนยันจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 11 ด้านนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนเห็นชอบด้วยทั้งหมดในทุกด้าน และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยนนท์ นิลพัฒน์ (2555 : 213 - 216) ได้ศึกษาเรื่อง จริยธรรมในการบริหารงานบุคคลของอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบจริยธรรมในการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ เรียงตามน้ำหนักองค์ประกอบที่ได้จากมากไปน้อย คือ 1) หลักการดำรงตน 2) หลักศีลธรรม 3) หลักกัลยาณมิตร 4) หลักความรับผิดชอบ 5) หลักกฎระเบียบวินัย และ 6) หลักความเสมอภาค และผลการยืนยันองค์ประกอบจริยธรรมในการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่าทุกท่านมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้องและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

2. ผลการวิเคราะห์ระดับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมอยู่ระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับรายด้านจากมากไปหาน้อย คือ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อตนวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อตนเอง และจรรยาบรรณต่อสังคม ตามลำดับ น่าจะเป็นเพราะจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นสิ่งที่สร้างให้ครูมีความน่าเชื่อถือและศรัทธาต่อผู้รับบริการและภาพลักษณ์ในสังคม เนื่องจากเป็นข้อกำหนดที่ควบคุมไม่ให้ผู้ประกอบวิชาชีพ ประพฤติหรือปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง หากผู้ประกอบวิชาชีพสามารถกระทำได้ตามที่จรรยาบรรณวิชาชีพกำหนดไว้ก็จะทำให้ได้รับความเชื่อถือและศรัทธาจากบุคคลต่าง ๆ และ จะส่งผลให้วิชาชีพครู เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง สอดคล้อง

กับแนวคิดของ พิชัย ไชยสงคราม (2546 : 126) ที่กล่าวถึงจรรยาบรรณวิชาชีพว่ามีความสำคัญต่อการประกอบกิจการงานต่าง ๆ ช่วยพยุห้ให้สังคมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งจรรยาบรรณวิชาชีพช่วยควบคุมมาตรฐาน รับประกันคุณภาพและปริมาณที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพในการผลิตและการค้า นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพและปริมาณที่ดี มีคุณค่าและเผยแพร่ให้รู้จักเป็นที่นิยมเชื่อถือได้ ควบคุมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพและผู้ผลิต ผู้ค้า เช่น มีความซื่อสัตย์ สุจริตและยุติธรรม ฯลฯ อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพและผู้ผลิต เช่น มีเมตตา หิริ โอตตปปะ ฯลฯ และยังช่วยลดปัญหาอาชญากรรม ลดปัญหาการคดโกง น้อฉล เอรัดเอาเปรียบ เห็นแก่ตัวและประโยชน์ส่วนตน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สุภานัน สิทธิเลิศ (2551 : 245 - 247) ที่กล่าวถึงจรรยาบรรณวิชาชีพว่าช่วยควบคุมและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ ช่วยควบคุมและส่งเสริมการปฏิบัติงานให้มีมาตรฐานและมีปริมาณที่มีคุณค่าและช่วยเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักเป็นที่นิยม ช่วยทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิตามกฎหมายสำหรับผู้ประกอบอาชีพนั้น ให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ช่วยเน้นภาพพจน์ของผู้มีจริยธรรมให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น และช่วยลดปัญหาการคดโกง น้อฉล เอรัดเอาเปรียบ การเห็นแก่ตัวและเห็นแก่ได้ จากที่กล่าวถึงจรรยาบรรณวิชาชีพของครูในข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพวัลย์ เหล็งสุดใจ (2555 : 234 - 237) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง จรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า จรรยาบรรณที่เหมาะสมสำหรับวิชาชีพผู้บริหารโรงเรียนในประเทศไทย พบว่า มี 4 ข้อ ได้แก่ 1) จรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหารโรงเรียน องค์ประกอบที่ 1 จรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่บริหาร โรงเรียน 2) จรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหารโรงเรียนองค์ประกอบที่ 2 จรรยาบรรณในการปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่น 3) จรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหารโรงเรียนองค์ประกอบที่ 3 จรรยาบรรณในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 4) จรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหารโรงเรียนองค์ประกอบที่ 4 จรรยาบรรณต่อสังคมและผู้ร่วมวิชาชีพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีป มากมิตร (2550 : 175 - 192) ได้ศึกษาเรื่อง จริยธรรมของผู้บริหารสถาบันศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า จริยธรรมของผู้บริหารระดับหัวหน้าภาควิชาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ และสามารถแยกได้ 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 มี 3 องค์ประกอบย่อย คือจริยธรรมต่อผู้บังคับบัญชา จริยธรรมต่อองค์กร และจริยธรรมต่อสังคม องค์ประกอบที่ 2 มี 2 องค์ประกอบย่อย คือจริยธรรมต่อนักศึกษา และจริยธรรมต่อผู้ร่วมงาน องค์ประกอบที่ 3 มี 2 องค์ประกอบย่อยจริยธรรมส่วนงาน และจริยธรรมส่วนตน และแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมของผู้บริหารระดับหัวหน้าภาควิชาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มี 8 แนวทางใหญ่ ได้แก่ 1) การสนับสนุนค่านิยม 2) มีการจัดฝึกอบรมจริยธรรม 3) จัดทำประมวลจริยธรรมหรือจริยธรรมวิชาชีพในองค์กร 4) การตรวจสอบจริยธรรม 5) การนำจริยธรรมเข้าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการบริหารทรัพยากรบุคคล 6) การเป็นแบบอย่างที่ดี

ของผู้ผู้นำ 7) มีคณะกรรมการหรือที่ปรึกษาด้านจริยธรรม 8) การจงใจ และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักษณา อธิรัตน์ปัญญา (2561 : 1406 - 1413) ได้ศึกษาเส้นทางการพัฒนาครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นครูดี ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของคุณลักษณะครูดี มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นครู 2) บุคคลแห่งการเรียนรู้ 3) คุณธรรม 4) วิธีทางปัญญา สร้างสรรค์ความรู้ และ 5) ความรักในวิชาชีพครูสำหรับเส้นทางการพัฒนาครูสู่ความเป็นครูดี พบว่าเส้นทางการพัฒนาครูสู่ความเป็นครูดี คือ พลังความมุ่งมั่น สานฝันสู่ ความสำเร็จ สร้างพลังเครือข่าย ขยายปัญญาส่งทางการเรียนรู้ สู่อารมณ์เพื่อน เคลื่อนสู่การขยายผล

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 18 พบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 น่าจะเป็นเพราะว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารที่มีความเหมาะสมในยุคปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้สังคมมีความเข้มแข็ง สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน อีกทั้งธรรมาภิบาลเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อกันและเป็นแนวทางในการจัดระเบียบเพื่อให้องค์กรต่าง ๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ตั้งอยู่ในความถูกต้องและเป็นธรรม ฉะนั้นหากผู้นำองค์กรบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลย่อมมีส่วนให้ผู้ตามมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานขององค์กรนั้น ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ ประพัฒน์ โพธิ์วรคุณ (2554 : 1 - 15) กล่าวว่าปัจจุบันแนวคิดธรรมาภิบาลเป็นที่ยอมรับและแพร่หลายมากขึ้น ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาหรือแม้แต่ประเทศที่พัฒนาแล้วก็ตาม ต่างมีความต้องการธรรมาภิบาลเพิ่มมากขึ้น ธรรมาภิบาลกลายเป็นมาตรฐานสากลที่บ่งชี้ถึงระดับการพัฒนาของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555 : 15) ที่กล่าวถึงธรรมาภิบาลว่าเป็นวิธีการใช้อำนาจเพื่อบริหารทรัพยากรขององค์กร เป็นวิธีการที่ดีในการใช้อำนาจเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้จะเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต เพราะสังคมจะรับรู้ได้ถึงถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย และเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นรัฐธรรมนุญไทยและกระแสโลกยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ณรัชชอร์ (ณัฐนรี) ศรีทอง (2554 : 10 - 110) กล่าวถึงธรรมาภิบาลว่าเป็นการปกครองที่ดี ซึ่งเป็นการปกครองที่มีการใช้อำนาจจากล่างขึ้นบน

และเป็นลักษณะการช่วยเหลือเกื้อกูลกันซึ่งมีทั้งปกและครอง ซึ่งปกหมายถึงปกป้อง หรือ ดูแลไม่เกิดอันตราย ส่วนคำว่า ครอง หมายถึง ครองใจ ซึ่งเป็นการยอมรับของบุคคล เมื่อบุคคล มาอยู่ร่วมกันย่อม ต้องมีระบบ หรือวิธีการเพื่อให้คนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและความ เจริญก้าวหน้า นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ปราชญา กล้าผจญ (2556 : 77) ที่ได้ กล่าวถึงจรรยาบรรณวิชาชีพว่าไม่ว่าวิชาชีพใดก็ตามต้องมีจริยธรรมแห่งวิชาชีพของตน เอาไว้เป็น เครื่องยึดเหนี่ยว เป็นแนวทางสำคัญให้บุคคลในวิชาชีพนั้น ๆ ต้องประพฤติปฏิบัติตาม ต้องปฏิบัติ ต่อผู้รับบริการ หรือ stakeholder เป็นอย่างดี ซื่อสัตย์ สุจริต ตรงไปตรงมา ไม่หลอกลวง ไม่คดโกง ไม่ปิดบังความจริง ไม่กระทำต่อผู้รับบริการในทางที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ไม่ทำให้อาชีพหรือ วิชาชีพที่ตนเองปฏิบัติอยู่นั้นต้องมัวหมอง เตือนคร้อนหรือเสื่อมเสียเกียรติยศชื่อเสียง นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพวัลย์ เหลืองสุดใจ (2555 : 28) ที่กล่าวถึงความสำคัญของจรรยาบรรณ วิชาชีพว่า เป็นประมวลความประพฤติ ข้อบังคับ มรรยาท ที่ผู้ประกอบการวิชาชีพแต่ละอย่างกำหนดขึ้น เพื่อการรักษา ฝังปฏิบัติ งดเว้นปฏิบัติ ยึดถือ ปฏิบัติเป็นเกณฑ์ตามหลักสากลในการพัฒนา ประสิทธิภาพสำหรับบุคคล หมู่คณะ องค์กรและ สังคม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง ฐานะของสมาชิก ความงาม รวมทั้งก่อให้เกิด ความสงบสุขและความเจริญในตัวคน วิชาชีพและ สังคมอาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ เป็น จริยธรรมของกลุ่มคนร่วมอาชีพร่วมอุดมการณ์ เป็น หลักประพฤติกติกา มารยาทที่ทุกคนเชื่อว่าเป็น สิ่งที่ต้องดำรงร่วมกันรักษาไว้ เพื่อดำรง เกียรติและศรัทธาจากผู้อื่น ละเมียดละไมกว่า กฎระเบียบ ลึกซึ้งกว่าวินัย สูงค่าเทียบเท่าอุดมการณ์ จรรยาบรรณเป็นสายใยของคนกลุ่มร่วมอาชีพ ร่วมอุดมการณ์ เป็นระบบเกียรติศักดิ์ที่ใช้ดูแลและ ปกครองกันเอง เพื่อดำรงความเชื่อถือและเกียรติ คุณแห่งอาชีพ ให้เป็นที่ศรัทธาของสาธารณชน จากที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับ จรรยาบรรณวิชาชีพของครูในข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟิลิป คิมเมท (Kimmeth Philip, 2005 : 32) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในระบอบการเมืองการเมืองการ ปกครองในอาเซียน 4 ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ผลการวิจัยพบว่าในประเทศที่ พัฒนาแล้วหลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้ในเชิงกลยุทธ์ทางการเมืองมากกว่าการนำเนื้อหาสาระไป ประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย เมื่อพิจารณาเป็นประเทศและเปรียบเทียบกับกรณีศึกษา โดยศึกษาว่าประเทศ เหล่านี้มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในด้านใดบ้าง โดยพบว่าหลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้าง และเป็นประเด็นสำคัญในการปฏิรูประบบการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานะที่บ้านเมืองมี ความไม่แน่นอน เศรษฐกิจฝืดเคือง เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นรูปแบบการบริหารแนวใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดการ พัฒนาในด้านต่าง ๆ เมื่อนำไปใช้ ซึ่งนั่นก็คือจุดประสงค์สำคัญของหลักธรรมาภิบาล และนอกจากนี้ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้กล่าวมานี้ ยังได้เรียนรู้ในการนำหลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนา

การเมือง การปกครอง โดยเน้นการนำหลักธรรมาภิบาล ไปใช้พัฒนาบ้านเมือง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภา คำทา (2557 : 257 - 260) ได้ศึกษาเรื่อง บรรษัทภิบาลของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน : กรณีศึกษาสถาบันเทคโนโลยีไทย - ญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของบรรษัทภิบาลในสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การมีส่วนร่วม 2) ความโปร่งใส 3) นิติธรรม 4) คุณธรรม จริยธรรม และ 5) ความยั่งยืน ในส่วนของรูปแบบของบรรษัทภิบาลในสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น เป็นพหุองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน และผลการยืนยันรูปแบบของบรรษัทภิบาลในสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความเป็นประโยชน์และมีความถูกต้องครอบคลุมสอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีศักดิ์ ชูดำ (2559 : 274 - 301) ได้ศึกษาเรื่องบรรษัทภิบาลในบริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเกื้อหนุนที่ส่งผลต่อการเป็นบรรษัทภิบาลที่ดีของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านทัศนคติที่ดีต่อบรรษัทภิบาล ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของพนักงานทุกระดับต่อบรรษัทภิบาล ปัจจัยด้านความต่อเนื่องของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยด้านสมรรถนะของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการสร้างแรงจูงใจ และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากปัจจัยภายนอกตามลำดับ นอกจากนี้แล้วยังพบว่า มีปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญต่อการส่งผลสำเร็จในการเป็นบรรษัทภิบาลที่ดีของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ได้แก่ การมีบริการที่ดี การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร การประกันความเสี่ยง ส่วนปัจจัยที่ไม่เกื้อหนุนต่อแนวทางการเป็นบรรษัทภิบาลที่ดีของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ได้แก่ การแทรกแซงภายในของการเมือง และปัจจัยด้านขนาดของโครงสร้างและความซับซ้อนขององค์กร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พามেলা และเอฟรอน (Pamela and Efron, 2003: 201 - 209) ได้ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารผลการวิจัยพบว่า จริยธรรมของผู้บริหารแตกต่างกัน ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ด้านจริยธรรมสูงจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับจริยธรรมของครู นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความอดทน มีความซื่อสัตย์และเอาใจใส่ต่องานในหน้าที่ จึงจะเป็นผู้บริหารที่มีคุณค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจสสิก้า การ์เรตต์ สไตป์และโรเบิร์ต เอ็ม แมนนิงเจอร์ (Jessica Garent Staib and Robert M. Manninger, 2012 : 1569 - 1571) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจรรยาบรรณของครูใหญ่ : การวิเคราะห์เชิง คุณภาพ (Ethical leadership in the Principal ship: A Qualitative Analysis) ผลการวิจัยพบว่า จรรยาบรรณนั้นเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้นำทางการศึกษา ที่ต้องพุดิตตนเป็นเป็นคนดี เป็นแบบอย่างที่ดีมี ศีลธรรม ผู้นำทางการศึกษาต้องเป็นบุคคลที่รับผิดชอบดูแล อบรมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีงามจาก การศึกษาความสัมพันธ์ 5 ด้านเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำทางการศึกษากับแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนด้านจรรยาบรรณ

ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ โปร่งใสและตรวจสอบได้ตลอดเวลาซึ่ง จรรยาบรรณมีผลกระทบต่อการบริหารงาน โรงเรียน ตลอดจนเป็นส่วนสำคัญให้ครูในโรงเรียนมี ประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพสูงมากยิ่งขึ้น เมื่อมีแบบอย่างที่ดีของครูใหญ่ ทำให้การบริหารงานเป็นไปตามมาตรฐานที่ดี กำหนดมาตรฐานงานในเชิงของจรรยาบรรณ ส่งผลให้นักเรียนในระดับชั้น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ แมกคอร์เนล (McConnell, 1992 : 235) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของโรงเรียนกับ วิทยุทัศน์ด้าน คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าในโรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้น ผู้บริหาร โรงเรียนเป็นวิทยุทัศน์ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และพบว่าวิทยุทัศน์ด้านคุณธรรมและ จริยธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนสามารถทำนายประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีป มากมิตร (2550 : 175 - 192) ได้ศึกษาเรื่อง จริยธรรมของ ผู้บริหารสถาบันศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า จริยธรรมของผู้บริหารระดับหัวหน้าภาควิชาของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ และสามารถแยกได้ 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 มี 3 องค์ประกอบย่อย คือจริยธรรมต่อผู้บังคับบัญชา จริยธรรมต่อองค์กร และจริยธรรมต่อสังคม องค์ประกอบที่ 2 มี 2 องค์ประกอบย่อย คือจริยธรรมต่อนักศึกษา และ จริยธรรมต่อผู้ร่วมงาน องค์ประกอบที่ 3 มี 2 องค์ประกอบย่อยจริยธรรมส่วนงาน และจริยธรรม ส่วนตน และแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมของผู้บริหารระดับหัวหน้าภาควิชาของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน มี 8 แนวทางใหญ่ ได้แก่ 1) การสนับสนุนด้านนโยบาย 2) มีการจัดฝึกอบรมจริยธรรม 3) จัดทำ ประมวลจริยธรรม หรือจริยธรรมวิชาชีพในองค์กร 4) การตรวจสอบจริยธรรม 5) การนำจริยธรรม เข้าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการบริหารทรัพยากรบุคคล 6) การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร 7) มีคณะกรรมการ หรือที่ปรึกษาด้านจริยธรรม 8) การจูงใจ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชชัย ชุกกลิ่น (2558 : 223) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับ มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัย ด้านคุณลักษณะผู้นำ 2) ปัจจัยด้านสถานการณ์ 3) ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การทางจริยธรรม และ 4) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์การที่เน้นหลักธรรมมาภิบาล

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ควรนำผลการศึกษาไปใช้และศึกษาค้นคว้าวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าด้านหลักความรับผิดชอบอยู่ในอันดับสุดท้าย จึงขอเสนอแนะว่า หน่วยงานที่อยู่ระดับเหนือกว่าสถานศึกษาควรเห็นความสำคัญของการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา โดยเฉพาะเรื่องความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับติดตามการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบระเบียบ และต่อเนื่อง อีกทั้งควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สนใจมีความรับผิดชอบต่อความรับผิดชอบที่มีร่วมกันภายใต้ขอบข่ายงานในสถานศึกษา

2. จากผลการวิจัยพบว่าจรรยาบรรณวิชาชีพของครู ด้านจรรยาบรรณต่อสังคม ซึ่งอยู่ในอันดับสุดท้าย จึงขอเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมกับชุมชนในเรื่องต่าง ๆ เน้นย้ำให้ครูพยายามเอานำทรัพยากรในชุมชนไม่ว่าจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมมาใช้ในการสร้างองค์ความรู้ให้กับนักเรียนในโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนกับชุมชนไม่อาจจะแยกจากกันได้ จำเป็นต้องเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน

3. จากผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จึงขอเสนอแนะว่า หากผู้บริหารต้องการให้ครูมีจรรยาบรรณวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่อง เพื่อการเป็นแบบอย่างที่ดีของครูในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดธรรมาภิบาลและจรรยาบรรณวิชาชีพในสถานศึกษา เพื่อนำผลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

2. ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับรูปแบบการสร้างธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เพื่อที่จะได้มีรูปแบบการสร้างธรรมาภิบาลที่เป็นรูปธรรมและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา